

Fag: Billedkunst og Kristendomskundskab, 1.-5. klasse
Omfang: 2-4 lektioner

Engleværksted

Den etiopiske kirkekunst er fuld af engle. Men hvad er en engel egentlig, og optræder der engle andre steder end i Bibelen?

I denne opgave skal I både tale om engle, og I skal lave et engleværksted, hvor eleverne prøver kræfter med den etiopiske ortodokse kirkes enkle og helt særlige udtryksform, der kan minde lidt om ikoner.

Tak til Louise Højlund og Preben Medom Hansen fra Den folkekirkelige skoletjeneste i Silkeborg Provsti for lån af tekst fra materialet "Engle - de milde og de vilde".

Inspiration til læringsmål

- Eleverne kender til den etiopisk ortodokse kirkes særlige kunstneriske udtryk.
- Eleverne har viden om engle i Biblen og i kulturen.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan give eksempler på bibelske fortællinger med engle.
- Eleverne kan fortælle om de forskellige opgaver, som engle har i de bibelske fortællinger: Budbringere, vagter, beskyttere, krigere.
- Eleverne kan fremstille tegninger/malerier inspireret af farver og former i den etiopisk ortodokse kirkekunst.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Kristendomskundskab efter 3. klasse		
Bibelske fortællinger	Eleven kan udtrykke sig om centrale bibelske fortællinger	Fortælling og kultur 1: Eleven kan genkende personer og genstande fra centrale bibelske fortællinger i sprog, kunst og samfund / Eleven har viden om bibelske fortællingers brug i kulturen
Billedkunst efter 3. klasse		
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	Tegning og grafik 2: Eleven kan tegne helheder og detaljer ud fra iagttagelsen / Eleven har viden om iagttagelses- og tegnemetoder
Billedanalyse	Eleven kan samtale om egne og andres billeder	Billedfunktion 3: Eleven kan redegøre for visuelle tegn herunder symbolers betydning / Eleven har viden om visuelle tegns betydning

Baggrund til eleverne

Budbringerne fra oven

Oprindeligt kommer ordet engel fra det oldgræske 'angelos', der simpelthen betyder budbringer. Ordet kan bruges både om mennesker, der er budbringere, og om guddommelige væsener, der bringer bud fra et sted til et andet – f.eks. fra en gud til mennesker.

Denne form for sendebud kendes både fra den græske verden, hvor Zeus og de andre guder bl.a. brugte den bevingede Hermes som deres budbringer. Men også i den orientalske verden kendte man til engle.

Når man i den kristne tradition også har engle, kan det religionshistorisk forklares med at kristendommen har baggrund i både den græske og den nærorientalske tradition. De mennesker, der har skrevet Bibelen, har altså haft forestillingen om engle som budbringere mellem Gud og mennesker som en helt naturlig del af deres tankeunivers.

Englene kan rigtig meget i Bibelen

I Bibelen kan engle have flere forskellige roller. De er Guds hjælpere på mange måder:

- Engle netop være budbringere – det kender vi f.eks. fra englen, der kommer og fortæller Maria, at hun skal føde Jesus. Og englene, der kommer til hyrderne ude på marken og fortæller, at nu er Jesus født.
- Engle kan ledsage Gud på besøg på jorden – det kender vi f.eks. fra historien om da Gud med to engle besøgte Abraham.
- Engle kan også optræde som frelsende og beskyttende hjælpere og f.eks. lede israelitterne gennem Det Røde Hav.
- De kan også være straffe-engle. F.eks. når de udløser straf over ugudelige byer, slår fjender ihjel eller endda er dødsengle over for egypternes drengebørn.
- Englene fungerer desuden som skjold for Guds hellighed og kraft, som det er farligt at komme alt for tæt på for almindelige mennesker – eller som vogtere. F.eks. når de vogter med flammesværd for indgangen til Edens have.

Guddommelig kraft vækker også frygt

Derfor er et af de træk, der hyppigt optræder ved møder mellem mennesker og englene, at de også kan fremkalde frygt. Det er sådan en blanding mellem frygten for et væsen, der er mægtigere end os – og så ærefrygten for et væsen, der er guddommeligt. Andre gange fremkalder de bare glæde og tryghed. Som ved Maria og ved hyrderne på marken.

Englene er vigtige i Etiopien

Engle spiller en stor rolle i den etiopiske ortodokse kristendom, og de optræder overalt i kirkekunsten.

Her er de altid vist i den helt særlige etiopiske udgave med mandelformede øjne, afro-frisurer og kulørte vinger. Sagnet siger også, at det var en hær af engle, der hjalp Kong Lalibela med at udhugge de 11 kirker direkte ned i klipperne – hver af kirkerne hugget ud i ét stykke.

Sankt Georg-kirken er en af elleve kirker, som Kong Lalibela huggede ud af klippen – ifølge sagnet med hjælp af en englehær.

Opgave: Mal etiopiske engle

I skal nu lave et engle-værksted, hvor eleverne skal arbejde med englemotiver inspireret af de farver og former, som er blevet brugt i den ortodokse kirkekunst i Etiopien i mange århundreder.

I de mindste klasser kan I nøjes med at farvelægge skabeloner, mens de ældre elever kan give sig i kast med mere detaljerede og krævende tegninger og malerier. De kan også lave skitser af deres egne engle, inspireret af farver og former i bilagene.

Materialer:

- Udprint af engle som findes i slutningen af dette opgaveark.
- Papir
- Blyanter, viskelæder
- Sort tusch til at tegne op med
- Karton
- Sytråd
- Sakse
- Farveblyanter, fedtfarver eller akvarel

Sådan gør I:

Hvad er engle?

Start forløbet ved at spørge til elevernes forestillinger om engle. Giv 30 sekunders individuel tænketid eller et minuts tid til par-samtale, inden der samles op:

- Hvad er en engel?
- Hvor kender I engle fra? Bøger? Film? Billeder? Sange?
- Hvad laver engle? Hvad er deres opgave? (budbringere, vagter, beskyttere, krigere)
- Er engle altid gode?
- Hvad betyder det, hvis nogen siger "Du er en engel"
- Et gammelt udtryk hedder: "Der går en engel gennem stuen". Hvad betyder det mon?
- Jul og engle? Det var ærkeenglen Gabriel, der fortalte Jomfru Maria, at hun skulle føde Guds søn og kalde ham Jesus.
- Fyld på med viden om engle fra baggrundsafsnittet ovenfor.

Engleværkstedet:

Brug bilagene til dette opgaveark til at vise, hvordan engle og andre bibelske skikkelser ser ud i den etiopiske ortodokse kirkekunst og tal med eleverne om, hvad de gennemgående træk er:

- Klare farver, mest i brune, orange, gule og grønne nuancer. Men der kan også være blå og rødt.
- Enkel stil - der er noget tegneserieagtigt over dem. De er også lidt i familie med gamle græske eller russiske ikoner.
- Ansigtstræk: Mandelformede øjne med sorte pupiller, sort afro-hår, næse og mund er streger.

- På to af billederne er englene vist i fuld figur. Det ene viser Sankt Georg (eller på dansk: Sankt Jørgen) – ham kan man altid kende på hans lanse, som han dræber dragen med. Det andet billede viser faktisk ikke rigtige engle – det er nemlig Adam og Eva i Edens Have. Men de er her malet ligesom engle.
- Bemærk, at både Sankt Jørgens drage og slangen i Edens Have kun har ét øje. På mange gamle kirkemalerier er onde skabninger afbilledet med et kun ét øje

Mens I taler, kan eleverne eksperimentere lidt med at lave nogle enkle skitser med blyant og papir.

Nu kan I gå i gang med selve produktionen. Eleverne kan lave to typer produkter. Et billede/maleri eller et stykke julepynt.

Englemalerier:

1. Eleverne måler og klipper et 'lærred' ud af hvidt A4-karton eller et andet materiale, som der kan males/tegnes på.
2. Nu skal de vælge ét af motiverne fra eksemplerne, som de gerne vil arbejde med.
3. Eleverne laver en skitse med blyant. På den måde kan de viske streger ud, hvis de ikke er tilfredse.
4. Tegn stregerne op med en sort tusch.
5. Farvelæg tegningen.

Englepynt:

Englepynten kan der være tre af på et A4-ark.

1. Lav nogle print af engleskabelonerne.
2. Eleverne klipper skabelonerne ud og kan nu selv lave det antal figurer, de har brug for ved at tegne rundt om figuren og klippe dem ud.
3. Eleverne fylder figurerne ud ved at tegne skitser med blyant: Ansigt, vinger med fjer og skyer fornedden.
4. Tegn skitserne op med en sort tusch.
5. Figuren er nu klar til at blive farvelagt.
6. Til slut laves et lille hul og en sytråd sættes i, så englen har et ophæng.
7. Eventuelt kan eleverne også tegne/farvelægge bagsiden med samme motiv. Så er englen ekstra flot på f.eks. et juletræ. Ellers kan de blot farvelægge bagsiden mere frit i de samme farver som på forsiden.

